

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

การส่งเสริมผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น

Extension in Maize Production after Season Farming of Farmers in Phuwiang District,
Khon Kaen Province

พัฒนพงษ์ แก้ววังชัย (Pattanapong Kaewwangchai) ¹ พลสรารณ สราญรมย์ (Ponsaran Saranrom) ²

บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen keowan) ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลพื้นฐานบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ 2) ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา 3) ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา 4) ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวนาปีที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2566 ในอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ทั้งสิ้น 11,192 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 387 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 51.41 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.68 คน ส่วนใหญ่จบการศึกษาจากระดับประถมศึกษา มีแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.60 คน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิก/กลุ่มสถาบัน เกษตรกรร้อยละ 66.4 มีอาชีพทำนาเพียงอย่างเดียว รายได้ในภาคเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 31697.42 บาท/ปี เกษตรกรมีหนี้สินของครัวเรือนเฉลี่ย 105,544.44 บาท/ปี เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 6.28 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ของตนเอง เกษตรกรร้อยละ 95.6 ไม่มีประสบการณ์ในการผลิตพืชหลังฤดูทำนา เกษตรกรร้อยละ 98.4 ไม่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา 2) ความรู้การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาพบว่า เกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับมาก 3) ความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาพบว่า เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด จากวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน ผ่านสื่อออนไลน์ เว็บไซต์ 4) ปัญหาการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกรพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยอันดับแรกคือ ปัญหาการผลิต ด้านการจัดหาแหล่งสินเชื่อ แหล่งเงินทุน

คำสำคัญ ความต้องการ การส่งเสริม พืชหลังฤดูทำนา ข้าวโพดอาหารสัตว์

¹ นักศึกษาหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช back_1414@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แชนงวิสาส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช oh1981@gmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. แชนงวิสาส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic data of farmers, and personal, social, and economic conditions 2) knowledge in maize production after rice farming season 3) needs of farmers in the extension of maize production after rice farming season 4) problems of farmers regarding maize production after rice farming season. The population of this study was 11,192 rice farmers who had registered with the department of agricultural extension in 2023 in Phu Wiang district, Khon Kaen province. The sample size of 387 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.05 through simple random sampling method. Data were collected by using the questionnaire method. Statistics applied in data analysis were such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and ranking. The results of the research found that 1) more than half of farmers were female with the average age of 51.41 years old and had average member in the household of 2.68 people. They mostly completed primary school education, had the average labor in the agricultural sector of 2.60 people, and were not member/institutional group. 66.4% of farmers did only rice production. The average household income in the agricultural sector was 31697.42 Baht/year, had the average household liabilities of 105,544.44 Baht/year, had the average agricultural area of 6.28 Rai, and mostly owned their own land. 95.6% of them had no experience in plant production after rice farming season and 98.4% held no experience in maize production after rice farming season. 2) Knowledge in maize production after rice farming season found that farmers had knowledge at the high level. 3) Needs for extension of farmers in maize production after rice farming season showed that farmers needed the most at the highest level from mass media, online media, and website. 4) Problems in maize production after rice farming season of farmers revealed that they were at the high level. The first on the ranking was production and credit and funding resource seeking.

Keywords: Needs, Extension, Plant after rice farming season, Maize

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

บทนำ

ข้าวโพดเป็นธัญพืชที่มีความสำคัญเป็นอันดับสามของโลก รองมาจากข้าวสาลี และข้าว สามารถปลูกได้ทั่วไปในเขตภูมิอากาศอบอุ่น เขตกึ่งร้อนชื้น และพื้นที่ราบเขตร้อน โดยแหล่งปลูกมักกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของโลก ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา บราซิล เม็กซิโก จีน รวมทั้งในทวีปแอฟริกาใต้ สำหรับประเทศไทยข้าวโพดถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เนื่องจากมีพื้นที่เพาะปลูกครอบคลุมอยู่ทั่วทุกภาค ทำให้สามารถสร้างรายได้เป็นจำนวนมากให้กับประเทศ ข้าวโพดที่ปลูกในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ข้าวโพดฝักสด และข้าวโพดอาหารสัตว์สัตว์ โดยข้าวโพดฝักสดปลูกเพื่อใช้สำหรับบริโภคเป็นอาหารและส่งออก เนื่องจากผู้บริโภคนิยมรับประทาน และมีคุณค่าทางโภชนาการสูง ส่วนข้าวโพดอาหารสัตว์เป็นพืชที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมอาหารสัตว์ปลูกเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์ ซึ่งจังหวัดที่เป็นแหล่งปลูกข้าวโพดที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเพชรบูรณ์ นครราชสีมา เลย ลพบุรี และนครสวรรค์ (โชคชัย, 2561) ข้าวโพดอาหารสัตว์ คือหนึ่งในพืชที่มีความต้องการของตลาดสูง รัฐบาลมีการประกันราคาผลผลิต โดยข้าวโพดอาหารสัตว์สามารถปลูกได้ทั้งปี ทั้งในช่วงต้นฤดูฝน ปลายฤดูฝน และฤดูแล้ง ข้าวโพดอาหารสัตว์มีการเพาะปลูกรวมทั้งประเทศ จำนวน 5,389,005 ไร่ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1,028,789 ไร่ ในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 4,907 ไร่ ในพื้นที่อำเภอภูเวียงจำนวน 132 ไร่ โดยมีการปลูกหลังฤดูทำนาทั้งประเทศจำนวน 436,728 ไร่ ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 101,187 ไร่ ในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 907 ไร่ ในพื้นที่อำเภอภูเวียง 127 ไร่ (ทะเบียนเกษตรกร, 2565) อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่ขึ้นทะเบียนเพาะปลูกข้าวนาปีจำนวน 136,264 ไร่ มีพื้นที่ขึ้นทะเบียนเพาะปลูกข้าวนาปรัง จำนวน 819 ไร่ มีพื้นที่ขึ้นทะเบียนเพาะปลูกพืชหลังฤดูทำนา จำนวน 1,760 ไร่ (ทะเบียนเกษตรกร, 2565) ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอภูเวียง มีอาชีพทำการเกษตรเป็นหลัก โดยมีการปลูกข้าวนาปีเพียงอย่างเดียว ทำให้หลังจากปลูกข้าวนาปีเสร็จสิ้นแล้วเกษตรกรประสบปัญหาการขาดรายได้ เกษตรกรวัยแรงงานบางส่วนตัดสินใจย้ายถิ่นฐานไปทำงานในต่างพื้นที่ เหลือไว้แต่เพียงเด็กและผู้สูงอายุแต่มีเกษตรกรบางส่วนที่ยังมีอาชีพเสริม คือการปลูกพืชหลังฤดูทำนา เพื่อเพิ่มช่องทางอาชีพ เพิ่มรายได้ พืชหลังฤดูทำนาที่นิยมปลูกหลังฤดูทำนาประกอบไปด้วย พืชไร่ พืชผัก ไม้ดอก พืชปรับปรุงดิน ได้แก่ พืชตระกูลถั่ว ผักสวนครัว ข้าวโพด ปอเทือง ดาวเรือง ทานตะวัน เป็นต้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562)

จากข้อมูลการวิจัยเป็นโอกาสที่จะศึกษาในหัวข้อการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกรอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น เพื่อทราบถึงข้อมูลสภาพบุคคล สังคม เศรษฐกิจ ความรู้ ความต้องการ การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา เพื่อที่จะเพิ่มพื้นที่การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด โดยเป็นการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกรในพื้นที่และยังเป็นการดึงแรงงานคืนถิ่นฐานบ้านเกิดพร้อมทั้งเป็นแนวทางแก้ไขปัญหากลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจในการปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรสามารถผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพบุคคล สังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาความรู้การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาตามหลักทางวิชาการ
3. เพื่อศึกษาหาความต้องการในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น
4. เพื่อศึกษาปัญหา และแนวทางส่งเสริมเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษาคือ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวนาปีที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2566 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ทั้งสิ้น 11,192 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 387 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งได้ค่า IOC = 0.91 ทดสอบค่าความเที่ยงได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า 0.8805 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ

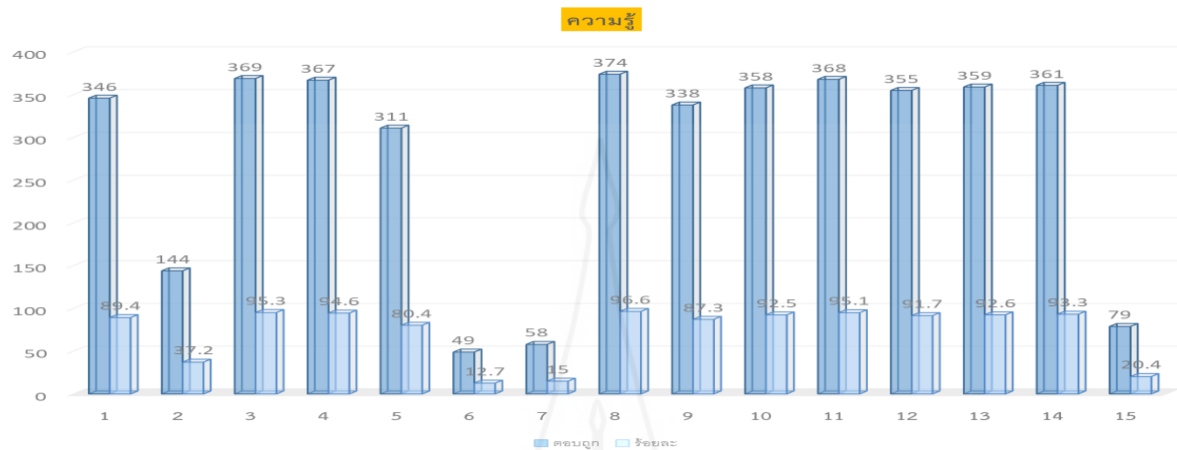
ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ทางสังคม และเศรษฐกิจ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 51.41 ปี สถานภาพส่วนมากสมรส มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.68 คน ระดับการศึกษาจบระดับประถมศึกษา และมีแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.60 คน สภาพพื้นฐานทางสังคม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิก/กลุ่มสถาบัน มีเพียงร้อยละ 27.4 ที่เป็นกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางสังคม มีเกษตรกรร้อยละ 24.1 ดำรงตำแหน่งทางสังคม สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 66.4 ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาเพียงอย่างเดียว ส่วนรายได้ในภาคเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 31697.42 บาท/ปี เกษตรกรมีหนี้สินของครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 105,544.44 บาท/ปี พบว่าเกษตรกรร้อยละ 67.4 มีพื้นที่ทำเกษตรของตนเอง เกษตรร้อยละ 32 มีพื้นที่เช่า โดยเกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ยอยู่ที่ 6.28 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 95.6 ไม่มีประสบการณ์ในการผลิตพืชหลังฤดูทำนา เกษตรกรร้อยละ 98.4 ไม่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

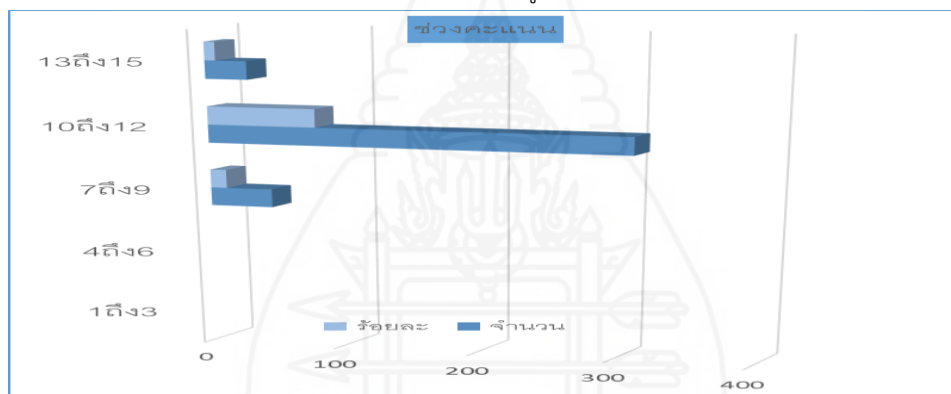
2. ความรู้การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร จากการตอบคำถามวัดความรู้เกษตรกรจำนวน 15 ข้อ ในแบบสอบถาม พบว่าเกษตรกรร้อยละ 80.1 มีความรู้ในระดับมาก เกษตรกรร้อยละ 11.9 มีความรู้ในระดับปานกลาง เกษตรกรร้อยละ 8.0 มีความรู้ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 10.95) โดยเกษตรกรตอบถูกน้อยที่สุดจำนวน 7 ข้อ และตอบถูกมากที่สุดจำนวน 14 ข้อ พบว่าเกษตรกรตอบถูกมากที่สุดในเรื่องข้าวโพดอาหารสัตว์ผลิตได้ 3 ฤดู ส่วนข้อที่เกษตรกรตอบถูกน้อยที่สุดเรื่องไม่ทราบเรื่องตลาดรับซื้อข้าวโพดอาหารสัตว์ที่สำคัญไม่ใช่สหกรณ์การเกษตรอำเภอภูเวียง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ภาพที่ 2 ประเด็นความรู้ของเกษตรกร

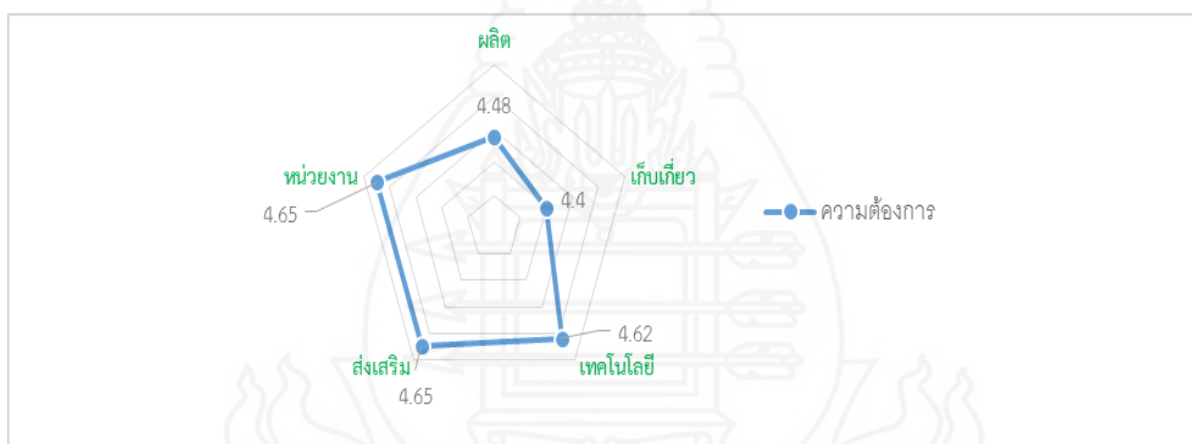
ภาพที่ 3 ช่วงคะแนนความรู้ของเกษตรกร

3. ความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา จากผลความต้องการของเกษตรกรพบว่า มีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แบ่งความต้องการเป็น 5 หัวข้อหลักๆ ได้คือ ด้านการผลิต ด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการผลผลิต ด้านเทคโนโลยี ด้านวิธีการส่งเสริมองค์ความรู้ ด้านหน่วยงานที่ต้องการเข้ามาส่งเสริม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

- 1) ด้านการผลิต พบว่ามีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความต้องการของเกษตรกร ด้านการกำจัดวัชพืชเป็นอันดับแรก
- 2) ด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการผลผลิต พบว่ามีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความต้องการของเกษตรกร ด้านการแปรรูปผลผลิตเป็นอันดับแรก
- 3) ด้านเทคโนโลยี พบว่ามีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความต้องการของเกษตรกร ด้านนำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเป็นอันดับแรก
- 4) ด้านวิธีการส่งเสริมองค์ความรู้ พบว่ามีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความต้องการของเกษตรกร แบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ การส่งเสริมแบบบุคคล การส่งเสริมแบบกลุ่ม การส่งเสริมแบบมวลชน โดยการส่งเสริมแบบมวลชนแบบ สื่อออนไลน์ / เว็บไซต์ มีความต้องการเป็นอันดับแรก
- 5) ด้านหน่วยงานที่เข้ามาส่งเสริม แบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ การสนับสนุนภาคประชาชน การสนับสนุนภาครัฐ การสนับสนุนภาคเอกชน โดยมีความต้องการมากที่สุดจากหน่วยงานภาครัฐ คือ หน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นอันดับแรก

ภาพที่ 4 สรุปผลความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

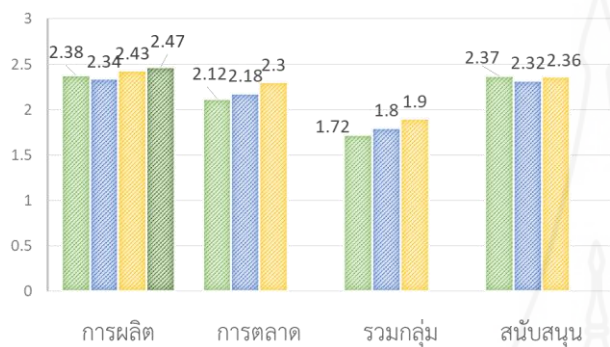
4. ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมของเกษตรกรการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา พบว่า ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปานกลาง โดยแบ่งปัญหาออกเป็น 4 ประเด็นหลักๆ ได้คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการรวมกลุ่ม ด้านการสนับสนุน

- 1) ด้านการผลิต พบว่ามีปัญหาและข้อเสนอแนะภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัญหาการสนับสนุนแหล่งสินเชื่อ แหล่งเงินทุน เป็นอันดับแรก การสนับสนุนความรู้วิชาการ การสนับสนุนวางแผนการผลิต และการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ตามลำดับ
- 2) ด้านการตลาด พบว่ามีปัญหาและข้อเสนอแนะภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาการจัดการหาแหล่งตลาดรองรับผลผลิต เป็นอันดับแรก การประกันราคาผลผลิต และการวางแผนการตลาด ตามลำดับ
- 3) ด้านการรวมกลุ่ม พบว่ามีปัญหาและข้อเสนอแนะภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัญหาการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ เป็นอันดับแรก การรวมกลุ่มแปลงใหญ่ และการรวมกลุ่มเกษตรกรในชุมชน ตามลำดับ

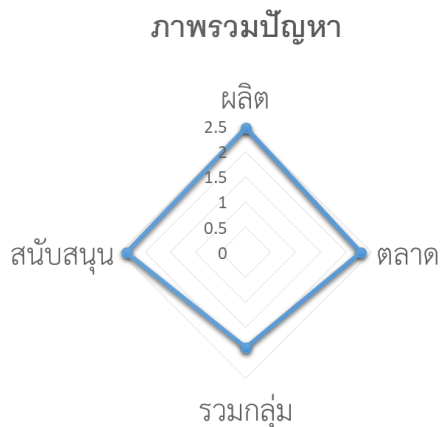

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

4) ด้านการสนับสนุนพบว่ามีปัญหาและข้อเสนอแนะภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปานกลาง โดยปัญหาการสนับสนุนภาครัฐ เป็นอันดับแรก การสนับสนุนภาคเอกชน การสนับสนุนภาคประชาชน ตามลำดับ

ภาพที่ 5 ประเด็นปัญหาแบ่งเป็นหัวข้อ

ภาพที่ 6 ภาพรวมปัญหา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการส่งเสริมผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยขออภิปรายผลเป็นหัวข้อ ดังนี้

รายได้ จากผลการศึกษา เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 31,697.42 บาท/ปี แตกต่างกับ ทองพาวชัย ทรัพย์เรียงสกุล (2562) เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 78,245.20 บาท/ปี เป้าหมายในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาในครั้งนี้เพื่อ ส่งเสริมอาชีพ เพิ่มรายได้ให้เกษตรกร จึงเป็นโอกาสที่จะเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรอำเภอกุเวียง เพราะรายได้ คือ เป้าหมายหลักสำคัญในการส่งเสริมครั้งนี้

อาชีพหลังฤดูทำนา จากผลการศึกษา เกษตรกรร้อยละ 86.83 ไม่มีอาชีพหลังฤดูทำนา จึงเป็นโอกาสที่จะไป ส่งเสริมอาชีพ การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาให้เกษตรกรในพื้นที่

ประสบการณ์ผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ จากผลการศึกษา เกษตรกรร้อยละ 95.6 ไม่มีประสบการณ์ในการผลิต ข้าวโพดอาหารสัตว์ ร้อยละ 4.4 มีประสบการณ์ในการผลิต เฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 ปี ใกล้เคียงกับสมชาย บุญประดับ (2546) เกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์เฉลี่ยที่ 5.26 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการผลิต ข้าวโพดอาหารสัตว์ใช้ว่าจะไม่ดี กับมองว่าเป็นโอกาส หากมีการวางแผนเตรียมการที่ดี และได้รับการสนับสนุนจากทุกภาค ส่วน ครั้งนี้อาจเป็นจุดเริ่มต้นของการประสบความสำเร็จ

ความต้องการส่งเสริม จากผลการศึกษาความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด แบ่งเป็น 2 ประเด็นคือ ค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย = 4.65) ด้านวิธีการส่งเสริม ด้านหน่วยงานที่มาส่งเสริม ด้านวิธีการส่งเสริม เกษตรกรต้องการให้ส่งเสริม ผ่านทางสื่อ ออนไลน์ เช่น โทรศัพท์ เฟสบุ๊ก ไลน์ ด้านหน่วยงานที่มาส่งเสริม เกษตรกรอยากให้หน่วยงานรัฐและเอกชนส่งเสริมมากที่สุด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

ถ้าจับประเด็นมารวมกันเกษตรกรอยากให้มีการบูรณาการร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชนโดยส่งเสริมแบบมวลชนผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ ที่ง่ายต่อการเข้าถึงของเกษตรกร

ปัญหา จากผลการศึกษาปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก และปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกออกเป็นรายละเอียด พบว่ามีประเด็นย่อยที่เกษตรกรเห็นด้วยว่าเป็นปัญหาระดับมากคือ การจัดหาแหล่งสินเชื่อ แหล่งเงินทุน โดยเกษตรกรไม่ยอมเสี่ยงผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาเพราะไม่มีประสบการณ์ ความรู้ เงินทุน และหน่วยงานสนับสนุน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

- 1) เกษตรกรควรศึกษาหาความรู้ผ่านช่องทางต่างๆ ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ ตรวจสอบราคาค้นทุนการผลิต ตรวจสอบราคาผลผลิตในท้องตลาด ก่อนทำการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา
- 2) เกษตรกรมีการวิเคราะห์พื้นที่ วางแผนการผลิต ก่อนทำการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา
- 3) เกษตรกรควรกล้าตัดสินใจผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ ทั้งที่ไม่เคยมีประสบการณ์

2) ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่

- 1) เจ้าหน้าที่ควรมีการส่งเสริม และให้ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจพร้อมทั้งป้องกันมิฉ้อฉล ในเรื่องของการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาตามหลักวิชาการ
- 2) เจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับการใช้สื่อออนไลน์เป็นแหล่งความรู้แก่เกษตรกร เนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้รวดเร็วทุกที่ทุกเวลา และปรับตัวให้ทันตามเทคโนโลยีในปัจจุบัน
- 3) เจ้าหน้าที่ควรจัดฝึกอบรม และจัดทำแปลงสาธิตเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีประสบการณ์ นำไปใช้ปรับในพื้นที่แปลงของตนเองและถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรใกล้เคียง
- 4) เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมให้มีการผลิตในรูปแบบรวมกลุ่ม หรือจัดตั้งสหกรณ์ เพื่อต่อรองราคาผลผลิต
- 5) เจ้าหน้าที่ควรเป็นตัวกลางประสานหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน เพื่อบูรณาการร่วมกัน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร

3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีบทบาทในการให้คำแนะนำ พร้อมทั้งให้ความรู้ รวมถึงวางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาให้มากขึ้น
- 2) ควรวางระบบชลประทานให้มีแหล่งน้ำเพียงพอต่อการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาให้เพียงพอต่อเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

- 3) ควรมีการจัดการด้านการตลาด ประกันราคาผลผลิตให้เกษตรกร
- 4) ควรมีการสนับสนุนด้านเงินทุน หรือแหล่งสินเชื่อให้แก่เกษตรกร
- 5) ควรมีการนำเข้าเทคโนโลยีที่ทันสมัยจากต่างประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้เกษตรกร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเกษตรกร ประเด็นความรู้ความสามารถ หรือเทคนิควิธีต่างๆของเกษตรกร เพื่อเป็นประโยชน์กับเกษตรกรคนอื่น รวมถึงเจ้าหน้าที่ เพื่อนำไปแก้ไข และพัฒนาต่อไป
- 2) ควรศึกษาในพื้นที่อื่นๆ ที่มีความแตกต่างกันเพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบ จะได้ทำให้ทราบถึงการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ในบริบทที่ต่างออกไป
- 3) ควรมีการนำสื่อออนไลน์ที่สังคมนิยมใช้ในปัจจุบัน เช่น เฟสบุ๊ก ยูทูบ แอปพลิเคชันต่างๆ มาช่วยเผยแพร่ผลงานวิจัย เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และดึงความสนใจจากบุคคลทั่วไป และเกษตรกรในสังคมปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานเกษตรอำเภออุเวียง. (2567). แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ (พ.ศ. 2562-2566) ประจำปีงบประมาณ (2566) ขอนแก่น . สำนักงานเกษตรอำเภออุเวียง.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). ทะเบียนเกษตรกร. สืบค้นจาก https://farmer.doae.go.th/report/report66/report_rice_66_fmddfbd_ap
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566) คู่มือโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์
- นำชัย ทนุผล. (2529). วิธีเตรียมโครงการวิจัย. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบัน เทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
- ทองพาววัญ ทรัพย์เรียงสกุล (2562). การส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง ตามหลักบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจ สำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมชาย บุญประดับ (2546). การผลิตข้าวโพดสัตว์หลังนา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก. สถาบันวิจัยพืชไร่ จังหวัดพิษณุโลก.